

ANDREJ ROZMAN ROZA

Janko in Metka

Gledališka pravljica s petjem in plesom

PEDAGOŠKO GRADIVO

pripravila Larisa Javernik

www.sng-mb.si/prvi-prizor

1 O predstavi

ANDREJ ROZMAN ROZA

Janko in Metka

60 min, brez odmora

Mati Milada Kalezić

Oče Bojan Marošević

Janko Nejc Ropret

Metka Mirjana Šajinović

Žeralda Irena Varga

režiser Robert Waltl

scenografka Sanja Jurca Avci

kostumografka Ana Savić Gecan

skladatelj Slavko Avsenik ml.

lektor Janez Bostič

oblikovalec luči Franci Rampre

korepetitorica Zvezdana Novaković

oblikovalka maske Mirjana Djordjević

premiera

Stara dvorana SNG Maribor, 3. september 2010

priporočena starost: 4+

Predstava *Janko in Metka* je priredba znamenite pravljice bratov Grimm. Brat in sestra morata poskrbeti zase, potem ko ju mačeha in oče zapustita v gozdu. Znajdeta se v nizu težkih preizkušenj, ki jih pogumno prestaneta. Teme lakote, revščine, strahu, nevarnosti in težav znotraj družinske celice se predstava loteva na otrokom prilagojen način. Gledališka pravljica je pospremljena s petjem, plesom in vznemirljivo vizualno podobo. Otroke nagovarja k aktivnemu reševanju neprijetnih situacij, spodbuja jih k sodelovanju in jih popelje v skrivnostni svet gozdov.

Mirjana Šajinović in Nejc Ropret kot bratec in sestrica. *Janko in Metka*. Drama SNG Maribor. Foto: Damjan Švarc.

2 O avtorju

Andrej Rozman Roza, slovenski igralec, pisatelj in prevajalec, se je rodil leta 1955 v Ljubljani. Je ustanovitelj gledališča Rozinteaater, dejaven je v Gledališču Ane Monro in na področju gledališke improvizacije. Piše dramska besedila, poezijo in besedila za otroke.

Nekatera njegova najbolj znana dela za otroke so: *Rimanice za predgospodiče* (1993), *Mihec, duh in uganka* (1996), *Skrivnost špurkov* (1997), *Mali rimski cirkus* (2001), *Najbolj dolgočasna knjiga na svetu* (2002), *Kako je Oskar postal detektiv* (2007), *Urška* (2010), *Pesmi iz rimogojnice* (2013), *Črvive pesmi* (2013), *Gleda kondor avion* (2015) itd.

3 Pogovarjajmo se

Otroke spodbudimo k razodevanju celovitega doživetja predstave. Povedo naj, kaj jim je bilo všeč in kaj ne, ali jih je bilo strah, kaj jih je nasmejalo, kaj razžalostilo ... Šele nato pogovor vodimo skozi predlagane teme.

O DOGAJANJU V PREDSTAVI

Pogovor

Kje živi družina revnega drvarja? Kaj predlaga mačeha? Se oče upira? Zakaj se mačeha in oče odločita, da bosta zapustila otroka? Kaj Janko ponoči nabere? Kako se zjutraj pripravijo na pot v gozd? Kakšen izgovor si izmisli mačeha? Kaj iščejo v gozdu? Kaj jima mačeha ukaže? Kako Janko označi pot? Kaj osvetli kamenčke? Kako se odzoveta starša, ko se otroka vrneta domov? Kako ju sprejme mačeha? Je iskrena? Kako ju sprejme oče? Kakšne načrte ima mačeha? Kam se odpravijo po drva? Kaj se zgodi s krušnimi drobtinicami? Kje otroka preživita noč? Iz česa si napravita posteljo? Česa se Metka boji? Je tudi Janka strah? Kako dolgo sta izgubljena v gozdu? Kakšna je hiša, ki jo najdeta v gozdu? Kdo ju zaloti, ko se sladkata? Kako ju Žeralda sprejme? Kaj jima postreže? Kakšne obveznosti naloži Metki? Kam Žeralda zapre Janka? Zakaj ga hoče porediti? Kako Metka ukani čarovnico? Kam se napotita Janko in Metka? Kako ju sprejme oče? Kaj se zgodi z mačeho?

O ELEMENTIH PREDSTAVE

Predstava je zasnovana kot glasbena in plesna gledališka pravljica. Občasni solistični pevski nastopi večinoma sovpadajo z notranjimi monologi dramskih oseb. Takrat so igralci obrnjeni proti občinstvu in besedilo zapojejo. Nekatere pesmi med predstavo ponovijo. V skladu z uprizoritvenim konceptom predstave prevladuje narodnozabavna glasba, zvoki v ozadju pa ilustrirajo prostore dogajanja. Ko sta Janko in Metka v gozdu, tako na primer slišimo ptičje petje in druge naravne zvoke. Predstava je bogata tudi v koreografiji. Gibi igralcev so pogosto pretirani in ponovljeni (karikirani), kar vodi v situacijsko komiko.

Scena je barvita, v ozadju so velike premične kulise. Tudi rekviziti in nekateri drugi scenski elementi so pretirani v velikosti (ali majhnosti), kar ustvari vtis pravljичnega. Igralci so oblečeni v kostume, ki posnemajo narodne noše.

Pogovor

Kako se spreminja scena? Katere prostore označuje? Kakšni so kostumi igralcev? Kakšne barve so? Katera pokrivala so opazili otroci? Katere rekvizite so si zapomnili? So zaznali ptičje petje in druge zvoke gozda? So si zapomnili katere plesne gibe? So si zapomnili katero pesem iz predstave? Kako so prikazane menjave dneva in noči?

O DRAMSKIH OSEBAH

Dramske osebe so zgrajene po vzorcu pravljичnih junakov. Liki so zato označeni črno-belo, kar pomeni, da so izrazito dobri in izrazito slabi. Prisotna je tudi razdelitev dela in družbenih vlog glede na spol.

Glavne osebe lahko razdelimo v dvojice. Prvo predstavljata mačeha in oče – mož in žena. Mačeha je zlobna, kruta, neusmiljena, nagnjena h konfliktom in nesramna. Oče je mil, umirjen, ponižen, deluje slabič. Kljub vsemu se zdi, da ima svoja otroka rad in da ga muči slaba vest. Druga dvojica sta otroka, Janko in Metka. Janko je iznajdljiv, pomirjujoč, optimističen in vztrajen. Metka je nežna, velikokrat prestrašena in nemirna. Med otrokoma je močan občutek zaveznitva in medsebojne podpore. Stojita si ob strani in drug drugemu pomagata.

Pogovor

Opišite vizualne in značajske lastnosti oseb. Opišite tudi njihove medsebojne odnose.

O KRAJIH DOGAJANJA

Gledališka uprizoritev, podobno kot pravljīčna osnova, iz katere izhaja, posnema iniciacijski proces v odraslost. Otroka se ločita od staršev in se preko nizov preizkušenj urita v življenjskih veščinah. Izhodiščna postaja je dom / hiša, varen prostor znanega. Nato se znajdetata v gozdu. Gozd v mitologiji predstavlja vmesni prostor med tem in onim svetom; neznan in skrivnosten svet, v katerem pretijo nevarnosti. Ker junaka nevarnosti uspešno premagata, se domov vrnetata obogatena z novimi izkušnjami in pripravljena na vstop v odraslo življenje.

Dom in odhod od doma

Nekoč je živila revna drvarjeva družina. Ker pri hiši primanjkuje hrane, mačeha predlaga možu, da sina in hčer zvabita v gozd po gobe in ju tam zapustila. Otroka ponoči slišita pogovor staršev, zato Janko, ko drugi spijo, nabere bele kamenčke, da z njimi označi pot. Zjutraj se družina zbudi. Mačeha dá

otrokoma kos kruha, oprtajo si košare in odidejo proti gozdu. Na poti skozi gozd Janko za seboj spušča kamenčke.

V prvi fazi se zgodi izločitev iz primarne družinske celice. Otroka sta izgnana iz sveta nedolžnosti.

Gozd in vrnitev domov

Ko že nekaj časa nabirajo gobe, mačeha otrokoma ukaže, naj počakata, češ da gresta z očetom v oddaljeni del gozda, kjer je več gob, in se čez nekaj ur vrneti. Ure minevajo in pade noč, staršev pa od nikoder. Na srečo lunin sij osvetli kamenčke, ki otrokoma pokažejo pot do doma. Ponoči Janko in Metka ponovno slišita, kakšne namene ima mačeha z njima.

V drugi fazi se otroka znajdeti v območju neznanega, a na proces iniciacije še nista pripravljena, zato v dogajanje poseže zunanja sila (luna), ki ju vodi domov.

Ponovni odhod zdoma in vrnitev v gozd

Zjutraj se zbudijo in se odpravijo v gozd po drva. Janko med potjo odmetava drobtinice kruha, ki jih pozobajo ptiči, zato otroka ne najdeti več poti nazaj. Naslednjih nekaj dni se izgubljata po gozdu.

V tretji fazi se ponovno znajdeti izven meja znanega. Tudi tokrat v dogajanje poseže zunanja sila (ptiči) in ju prisili, da se soočita s situacijo.

Čarovničina hiška

Lačna in utrujena nekega dne v gozdu naletita na hišico, zgrajeno iz sladkarij. Ko si privoščita okrepčilo, ju zaloti Žeralda. Prijazno in velikodušno ju sprejme, a se kmalu izkaže, da ima čarovnica zlobne namene. Janka zapre v kletko, da ga poredi in poje. Metka pa z ukano spravi čarovnico v peč in osvobodi bratca.

V četrti fazi ju čakajo najtežje preizkušnje, saj se morata spopasti z negativnim nasprotnikom. Nasprotnika premagata, zato sta pripravljena na vrnitev.

Vrnitev domov

Konec je dober, zlo je premagano. Čarovnica in mačeha umreta, Janko in Metka pa se srečno združita z ljubečim očetom.

Otroka se z iniciacijskega potovanja vrneti močnejša in z novim znanjem.

O HRANI IN LAKOTI

Hrana je ponavljajoč motiv v predstavi. Ker besedilo izhaja iz pravljичne osnove, vsebuje tudi nekaj posredno nakazanih vzgojnih elementov: lakomnost in požrešnost, ki se kažeta v liku mačeha in čarovnice, sta kaznovani, zmernost in skromnost pa poplačani.

Že v začetnem prizoru oče toži, da je bila letina slaba, zato družina nima dovolj hrane, skrbi ga za preživetje. Mačeha otroka obravnava kot odvečna lačna usta, zato se ju hoče znebiti.

Janko in Metka imata spoštljiv odnos do hrane, kar se kaže v načinu, kako skrbno shranita kose kruha, ki jih dobita od mačeha. Pomanjkanje se v nadaljevanju stopnjuje, ko se otroka izgubita v gozdu. Močno sta lačna, zato se hišici, narejeni iz slastnih sladkarij, ne moreta upreti (simbol življenjskih skušnjav). Neustavljiva lakota pa ju spravi v težave, ko ju zaloti čarovnica. Pri čarovnici je hrane sicer v izobilju, ima pa ona svojevrsten okus: hrepeni po človeškem mesu.

Uprizoritev ponuja možnost pogovora o lakoti, hrani, pomanjkanju le-te in o zmernosti pri prehranjevanju.

Pogovor

Zakaj družini primanjkuje hrane? Kaj to pomanjkanje povzroči? Kako se Janko in Metka počutita v gozdu, ko ju zagrabi lakota? Kako se počutita, ko zagledata hišico iz sladkarij? Po čem hrepeni čarovnica Žeralda? Neštejmo hrano, ki se pojavi v predstavi. Iz katerih sladkarij je zgrajena hišica? Otroci pripovedujejo o svoji najljubši hrani. So že kdaj pomagali pri kuhanju? Poznajo kakšen kuharski recept? Kako ravnamo s hrano?

O DRUŽINI

Janko in Metka sta brat in sestra. Biološke matere nimata več, njun oče pa se je ponovno poročil, zato imata mačeha.

Pogovor

Z otroki se previdno pogovarjamo o družini – o oblikah in vrstah družine, o pomenu in funkciji družine. Kaj je družina? Kdo sestavlja družino? Kakšne družine poznajo? Imajo brate ali sestre? Ne vodimo pogovora tako, da bi komu od otrok utegnilo postati neprijetno, a skušajmo vzpostaviti stališče, da je vsaka oblika družine »prava«, če je ljubeča.

O IZGUBLJENOSTI

Mačeha in oče vodita otroka daleč v notranjost gozda. Janko in Metka se v gozdu izgubita. Ko pade noč, ju postane strah. Zavedata se, da sta se izgubila, a se ne vdata v usodo.

Pogovor

Z otroki se pogovarjamo o tem, kako ravnati, če se izgubimo.

4 Raziskujmo

PRAVLJICE¹

Pravljica je kratka zgodba v verzni ali prozni obliki. Pravljice vsebujejo tako čudežne kot verjetne elemente in sporočajo pomemben nauk o življenju. Močno so povezane z miti, legendami in rituali. Z njimi si je človek verjetno poskušal pojasniti naravne pojave in svet, ki ga obdaja.

Po nekaterih teorijah so pravljice začele nastajati v času kamene dobe na področju današnje Azije, od koder so se razširile naprej po svetu. Drugi teoretiki zagovarjajo dejstvo, da so se pravljice pojavljale neodvisno od prostora, saj v sebi skrivajo teme in motive, ki so skupni vsem narodom. Švicarski psiholog Carl Jung je v pravljicah videl prvine kolektivne zavesti.

Najstarejše oblike pravljic so ljudske pravljice, ki so se širile preko ustnega izročila in se posledično ves čas spreminjale. Ko so jih okrog 17. stoletja začeli zapisovati, so ljudske pravljice močno priredili moralnim in drugim zahtevam časa. Eden prvih zbiralcev in zapisovalcev pravljic je bil francoski pisec Charles Perrault. Pomembni zapisovalci so bili še brata Grimm in Hans Christian Andersen.

Poznamo ljudske in umetne pravljice. Umetne pravljice ločimo še na sodobne in klasične. Glede na motive jih delimo tudi na realistične, čudežne in živalske.

Pravljice imajo veliko tipičnih značilnosti: kraj in čas dogajanja sta nedoločena (nekoč, nekje, za devetimi gorami, pred davnimi časi itd.), prisotna so pravljlična števila (3, 7, 9, 12), veliko je ponavljanj, pojavljajo se pravljlični predmeti (prstan, ogledalo, cekini, mizica) in pravljlična bitja (škrati, vile, palčki), pogosta so čudežna dejanja, med liki vladajo močna nasprotja, napisane so v črno-beli tehniki, dobro je navadno poplačano in zlo kaznovano.

DREVESA IN GOZDOVI²

Znanstveniki pravijo, da naj bi se drevesa pojavila že pred več kot 350 milijoni let. So ključni del zemeljskega površja, saj nudijo domovanje živim bitjem, hkrati pa predelujejo ogljikov dioksid v kisik, ki je nujno potreben za življenje.

¹ Povzeto po:

Bettelheim, Bruno. Rabe čudežnega. *O pomenu pravljic*. Ljubljana: Studia Humanitatis, 1999.

Goljevšček, Alenka. *Pravljice, kaj ste*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.

² Povzeto po:

Burnie, David. *Drevo: od drobnega semena do mogočnega gozda*. Tržič: Učila, 2011.

Njihova uporabnost je široka: dele dreves uporabljamo za gradnjo, pa tudi za kurjavo in v industriji, njihove sadeže uživamo kot hrano.

Drevesa v glavnem delimo na tista, ki se razmnožujejo s trosi, in tista, ki se razmnožujejo s semeni. Poznamo iglasta in listnata drevesa, ginkovke in sagovke.

Listnata drevesa se skozi letne čase vidno spreminjajo. Pozimi počivajo, pomladi vzbrstijo, poleti cvetijo in jeseni začnejo spreminjati barve listov; listje nato odpade, da drevesa lažje prenesejo zimski mraz.

Drevo je sestavljeno iz korenin, s katerimi zbira vodo in hranilne snovi, iz debla, ki daje drevesu trdnost in je obdano z varovalno plastjo skorje, in iz vej, ki tvorijo krošnjo. Na podlagi oblike krošenj drevesa razdelimo na rozetasta, kroglasta, stebrasta, povešajoča, stožčasta, dežnikasta, v obliki zastave in na tista s ploskim vrhom.

Večji skupek dreves imenujemo gozd. Gozdovi prekrivajo skoraj tretjino Zemljinega površja. Slovenija sodi med najbolj gozdnate države na svetu; kar 59 % površine je pokrite z gozdovi. Poznamo različne vrste gozdov, ki jih razlikujemo glede na podnebje ali glede na vrsto prevladujočih dreves. Na severnem delu Zemlje se razprostira tajga, v kateri prevladujejo iglasta drevesa in na mraz odporni listavci. V zmernem podnebnem pasu najdemo iglaste, listnate in deževne gozdove.

Gozdovi so vse bolj ogroženi zaradi požarov, suš, drevesnih boleznih, onesnaževanja, širjenja mest in načrtnega krčenja.

GOBE IN GOBARJENJE

Gobe, ki spadajo med glive, so v glavnem sestavljene iz dveh delov. Vidni zunanji del je plodišče (klobuk), s katerim goba proizvaja trose za razmnoževanje. Nevidni del, ki raste pod zemljo, pa je sestavljen iz majhnih, med seboj povezanih nitk. Gobe rastejo v gozdovih vseh vrst, na travnikih in pašnikih in tudi ob morju.

Poznamo užitne gobe, ki jih lahko uporabimo pri kuhanju: navadna lisička, orjaški dežnik, razni gobani, jurček, razne štorovke, travniški kukmak, modrikasta golobica, tartuf, jelševka, okrogloglavi smrček itd. Veliko gob pa je tudi neužitnih in strupenih. Najznamenitejša strupena in neužitna goba je zagotovo rdeča mušnica, ki ima značilen klobuk rdeče barve z belimi pikami.

Pri nabiranju gob ali gobarjenju moramo ostati zmerni in spoštljivo ravnati z okoljem, v katerem gobe rastejo. Gob ne teptamo in jih ne uničujemo.

PTICE³

Veda, ki se ukvarja s proučevanjem ptičev, se imenuje ornitologija.

Raziskovalci so ugotovili, da je mogoče najti povezavo med nekaterimi vrstami dinozavrov in ptiči. Pred milijoni leti so namreč obstajali leteči pterozavri, katerih krila še niso bila pokrita s perjem. Naslednja stopnja v razvoju je bil verjetno *Archaeopteryx*, žival, ki je že bila pokrita s perjem. Dinozavri so sicer milijone let nazaj izumrli, je pa zanimivo, da so že takrat obstajala bitja, ki so letela po zraku.

Poznamo na tisoče vrst ptičev, ki se med seboj razlikujejo po zunanjih, notranjih in vedenjskih značilnostih. Najmanjša znana vrsta ptiča je pritlikavi kolibri (njihova jajca so velika kot grahovo zrno), največja pa noj, ki lahko doseže težo vse do 120 kg.

Ptiči so vretenčarji, njihovi sprednji udi so zrasli v obliki peruti, ki jim pomagajo pri letenju. Lažje letenje jim omogoča tudi dejstvo, da so njihove kosti votle in zato lahke, zmožnost hitrega prebavljanja hrane pa jim da energijo, ki jo potrebujejo pri letenju. Prehranjujejo se z rastlinami, žuželkami, semeni, mrhovino, ribami itd.

Pomemben del razmnoževanja je proces dvorjenja s petjem in šopirjenjem. Nekateri ptiči ostanejo skupaj do konca življenja. Ob primernem času ptica samica izleže jajčeca v gnezdo, ki je navadno dobro skrito. Za razvoj potrebujejo jajca primerno temperaturo. Ko so mladički razviti, razbijejo lupino in se izvalijo.

³ Povzeto po:

Bailey, Jacqui. *Osupljivi svet živali*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

Burnie, David. *Ptiči*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1990.

Burton, Robert. *Življenje s ptiči*: vodnik. Kranj: Narava, 2005.

5 Zanimivosti

O PTICAH⁴

- 1 Brneč zvok, ki ga slišimo pri kolibrijih, nastane zaradi hitrega premikanja kril.
- 2 Značilna rožnata barva plamencev in flamingov je posledica njihovih prehranjevalnih navad. Prehranjujejo se namreč pretežno z drobnimi rakci.
- 3 Ptič z največjim številom peres je labod. Na telesu jih ima okrog 25.000. Ptičje perje je iz podobnega materiala kot človeški lasje in nohti.
- 4 Najdaljša peresa imajo pavi. Njihova peresa so lahko dolga do dva metra. Pisana pavja pahljača je pomemben del dvorjenja. V ptičjem svetu so samci navadno bolj barviti.
- 5 Najboljši vid imajo ujede – vidijo skoraj dva kilometra pred seboj. To jim omogoča, da lažje zaznajo plen.
- 6 Ptice kukavice navadno ne vzgojijo svojih mladičev. Jajca namreč podtaknejo v gnezda drugih ptic.
- 7 Kljuni detlov so tako močni, da lahko z njimi v drevesna debela izdolbejo luknje, v katerih si naredijo gnezda.
- 8 Golobe so nekoč uporabljali kot poštni živali. Vzgojili so jih z namenom, da so prenašali hitre in pomembne novice.
- 9 Nojevo jajce je tako veliko, da bi ga morali kuhati kar dve uri, če bi hoteli, da postane trdo.

⁴ Povzeto po:

Bailey, Jacqui. *Osupljivi svet živali*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

Burnie, David. *Ptiči*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1990.

Burton, Robert. *Življenje s ptiči*: vodnik. Kranj: Narava, 2005.

6 Ustvarjajmo

GOZDNI DNEVNIK

Dejavnost

Odpravimo se na sprehod po gozdu. S seboj vzamimo beležko, pisalo in daljnogled. Otroke spodbudimo, da si na sprehodu zapišejo vse, kar opazijo. Pozorni naj bodo na živali (kako se oglašajo, kakšne so njihove telesne značilnosti, kako se gibljejo), na rastline (katere rastline prepoznajo, kakšen vonj imajo, kakšne barve so, kako so sestavljene). Otroci si lahko že med sprehodom ali ob vrnitvi domov vtise zapišejo ali narišejo.

Sprehode in vpise v gozdni dnevnik ponovimo v različnih delih dneva, ob različnem vremenu in v različnih letnih časih. Če dejavnost ponavljamo dalj časa, bodo otroci začeli zaznavati, kako se gozd vseskozi spreminja.

HERBARIJ

Dejavnost

Z otroki sestavimo zbirko posušenih rastlin ali rastlinskih delov (herbarij). Rastline, ki jih nabereмо na terenu, najprej posušimo in jih nato zalepimo v herbarijsko mapo, knjižico ali beležko. Ob nabranih rastlinah napišemo čimveč znanih podatkov (vrsta, kraj, datum, ime nabiralca). Če rastlin ne poznamo, jih poiščemo v knjigah ali na spletu. Pri procesu herbariziranja nam je lahko v pomoč Priročnik za nabiranje in prepariranje rastlin Danaeta Kataliniča.

KUHARSKA KNJIGA

Dejavnost

V predstavi je veliko govora o hrani (kruh, žganci, sladkarije in slaščice). Skupaj z otroki poiščimo in zapišimo recepte za pripravo jedi, ki sta jih Janko in Metka omenila. Zberimo jih in opremimo z ilustracijami. S skupnimi močmi pripravimo katero izmed jedi.

MEDENJAKI

Dejavnost

Potrebujemo:

- pol kilograma moke,
- kavno žličko sode bikarbone,
- 15 dag masla ali margarine,
- 15 dag sladkorja v prahu,
- 2 jajci,
- 15 dag segretega in ohlajenega medu,
- ščepec cimeta.

Postopek: Iz vseh naštetih sestavin zamesimo testo in ga spravimo v vrečko ali zavijemo v folijo. Eno uro naj počiva v hladilniku. Nato iz testa oblikujemo poljubne oblike prihodnjih medenjakov, položimo jih na pekač, obložen s pekovskim papirjem, in jih pri 1800 C pečemo 12–15 minut. Pečene in ohlajene hranimo v zaprti posodi.

Namig: Testo za medenjake lahko oblikujemo tudi v »zidake« in iz pečenin sestavimo hiško.

PRIPOVEDOVANJE PRAVLJIC

Dejavnost

Otroke spomnimo na značilnosti pravljic (nedoločena kraj in čas, čudežni predmeti, stalna števila, dobro in zlo idr.) in jih spodbudimo, da sestavijo svoje pripovedi. Pripovedujejo si jih med seboj.

Svoje pravljice lahko ilustrirajo, lahko pa se likovno odzovejo na pravljice drugih.

Sestavimo pravljično knjigo – skupinsko izkušnjo pravljicarstva.

7 Berimo

Leposlovje

Pravljice

Perraultove pravljice

Charles Perrault je bil pomemben začetnik na področju pravljič. Zbral in zapisal je pravljice, ki so bile kasneje še večkrat predelane.

Perraultove pravljice, prevedene v slovenščino: *Pepelka, Trnuljčica, Rdeča kapica, Obuti maček, Sinjebradec, Lepotica in zver, Oslovska koža, Vile* itd.

Slovenski ilustratorji, ki so opremili izdaje Perraultovih pravljič: Janez Vidic, Ančka Gošnik-Godec, Zvonko Čoh itd.

Pravljice bratov Grimm

Prva pravljica, ki sta jo zapisala brata Grimm in je bila prevedena v slovenščino, je bila *Rdeča kapica*. Izšla je leta 1875 v prevodu Luize Pesjakove. Od takrat so Grimmove pravljice v slovenščini izšle v mnogih različnih prevodih, ponatisih, priredbah, zbirkah, opremljene z ilustracijami znanih slovenskih ilustratorjev.

Pravljice bratov Grimm v slovenščini: *Janko in Metka, Volk in sedem kozličkov, Železni Janez, Rdeča kapica, Tri predice, Ribič in njegova žena, Pepelka, Sedem krokarjev, Palček, Trnuljčica, Sneguljčica, Žabji kralj in železni Henrik, Gosja pastirica, Motovilka, Snežica in Rožica, Bremenski mestni godci, Pogumni krojaček, Mizica, pogrni se, Kmet in vrag, Špicparkelj, Zvezdni tolarji* itd.

Slovenski ilustratorji, ki so opremili izdaje Grimmovih pravljič: Kamila Volčanšek, Damijan Stepančič, Jelka Godec Schmidt, Maša Kozjek, Marlenka Stupica, Alenka Sottler, Marjan Manček, Marjanca Jemec Božič, Jelka Reichman, Danica Rusjan itd.

Andersenove pravljice

Prva Andersenova pravljica, prevedena v slovenščino, je bila *Svinjski pastir*. Izšla je leta 1859 v prevodu Frana Levstika. Podobno kot pravljice bratov Grimm in Perraultove pravljice, so tudi Andersenove pravljice v slovenščini velikokrat ponatisnjene in prirejene.

Andersenove pravljice v slovenščini: *Grdi raček, Kraljična na zrnju graha, Mali svinčeni vojak, Cesarjev slavček, Deklica z vžigalicami, Rdeči čevaljci, Mala morska deklica, Snežna kraljica, Vžigalnik, Palčica, Stanovitni kositrni vojak,*

Bedaček Jurček, Pastirica in dimnikar, Leteči kovček, Svinjski pastir, Poslednje sanje starega hrasta, Stara cestna svetilka, Zlatolaska in trije medvedi, Božično drevo itd.

Slovenski ilustratorji, ki so opremili izdaje Andersenovih pravljic: Marija Lucija Stupica, Marlenka Stupica, Zvonko Čoh, Lidija Osterc, Kostja Gatnik itd.

Slovenske ljudske pravljice (zbirke)

BENIGAR, JOŽE; ZÖKŠEVA, EVA; VALJAVEC, MATIJA; ŠAVLI, ANDREJ; MILČINSKI, FRAN; GOŠNIK-GODEC, ANČKA (ilustr.).

Slovenske ljudske pravljice. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996.

KORDIGEL ABERŠEK, METKA (ur.); **SAKSIDA, IGOR** (ur.); **STUPICA, MARLENKA** (ilustr.); **SCHMIDT, MATJAŽ** (ilustr.); **GOŠNIK-GODEC, ANČKA** (ilustr.); **GASPARI, MAKSIM** (ilustr.); **KOFLER, DUNJA** (ilustr.).

Naj babica še pripoveduje?: slovenske ljudske pravljice, pripovedke in pesmi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010.

KUNAVER, DUŠICA; PEKLAR, ANDREJA (ilustr.). *Slovenske ljudske pravljice in pripovedke*. Ljubljana: Mladika, 2010.

MÖDERNDORFER, VINKO; OSOJNIK, MOJCA (ilustr.). *Koroške ljudske pravljice in pripovedke*. Celovec: Drava, 1994.

NEMEC, MAJA (UR.); **KRALJ, JURE** (ilustr.). *Najlepše slovenske narodne pravljice*. Ljubljana: Karantanija, 2016.

Slovenske (sodobne) umetne pravljice

GRAFENAUER, NIKO; STUPICA, MARIJA LUCIJA (ilustr.). *Majhnica in Katrca Škrateljca*. Ljubljana: Borec, 1987.

KERMAUNER, AKSINJA; ČOH, ZVONKO (ilustr.). *Žiga špaget gre v širni svet*. Dob pri Domžalah: Miš, 2010.

KOVAČ, POLONCA; ERIČ, MILAN (ilustr.). *Kaj se komu sanja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.

KOVAČIČ, LOJZE; BIZOVIČAR, MILAN (ilustr.). *Fantek na oblaku*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1969.

KOVIČ, KAJETAN; REICHMAN, JELKA (ilustr.). *Maček Muri*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1975.

KOVIČ, KAJETAN; REICHMAN, JELKA (ilustr.). *Pajacek in punčka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1984.

MAKAROVIČ, SVETLANA; STUPICA, MARIJA LUCIJA (ilustr.). *Pekarna Mišmaš*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974.

MAKAROVIČ, SVETLANA; REICHMAN, JELKA (ilustr.). *Škrat Kuzma dobi nagrado*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974.

MAKAROVIČ, SVETLANA. *Coprnica Zofka*. Radovljica: Knjigoveznica tiskarna, 1989.

MILČINSKI, FRANE; CERJAK, MOJCA (ilustr.). *Zvezdica Zaspanka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992.

- PEROCI, ELA; STUPICA, MARLENKA (ilustr.). *Moj dežnik je lahko balon*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1962.
- PREGL, SLAVKO; STEPANČIČ, DAMIJAN (ilustr.). *O zmaju, ki je želel biti kralj*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.
- SNOJ, JOŽE; GATNIK, KOSTJA (ilustr.). *Sanjska miška*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1983.
- STRNIŠA, GREGOR; GOŠNIK-GODEC, ANČKA (ilustr.). *Lučka Regrat*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.
- ŠTEFAN, ANJA; ČOH, ZVONKO (ilustr.). *Štiri črne mravljice*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007.
- VEGRI, SAŠA; GATNIK, KOSTJA (ilustr.). *Jure kvak kvak*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1975.
- ZUPAN, VITOMIL; STUPICA, MARIJA LUCIJA (ilustr.). *Plašček za Barbaro*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974.

O bratih in sestrah

- CROMPTON LAMBURN, RICHMAL. *Brownov najmlajši*.
Ljubljana: Amalietti & Amalietti, 2014.
- JOHNSON, PETE; KOZJEK, MAŠA (ilustr.). *Operacija očka*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003.
- JOLIBOIS, CHRISTIAN; HEINRICH, CHRISTIAN (ilustr.). *Tistega dne, ko bo prišel moj bratec*. Ljubljana: DZS, 2010.
- KONC LORENZUTTI, NATAŠA; ZAVADLAV, ANA (ilustr.). *Kakšno drevo zraste iz mačka*. Dob pri Domžalah: Miš, 2012.
- KONC, LORENZUTTI, NATAŠA; BRICELJ, SUZANA (ilustr.). *Enajstnik*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.
- KORTEPETER, PAUL; WHEELER, SUSAN (ilustr.). *Koga ima mamica rajši*.
Ljubljana: Kres, 2002.
- LEBLANC, CATHERINE; THARLET, ÈVE (ilustr.). *Pa je tu!* Ljubljana: Kres, 2014.
- NÖSTLINGER, CHRISTINE. *Tako in tako in sploh: roman*. Ljubljana; Dunaj: Mohorjeva založba, 2006.
- PIKALO, MATJAŽ; MANČEK, MARJAN (ilustr.); MANČEK, MITJA (ilustr.). *Genija*.
Ljubljana: Prešernova družba, 2009.
- PODGORŠEK, MOJICEJA; PEKLAR, ANDREJA (ilustr.). *Moja sestra Žana*.
Ljubljana: Morfem, 2007.
- RENBORG, TORE; TORSETER, ØYVIND (ilustr.). *Dajmo, Ine!*
Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2012.
- SMET, MARIAN DE; MEIJER, MARJA (ilustr.). *Prodaj bratca*.
Ljubljana: Kres, 2007.
- SOKOLOV, CVETKA; ZAVADLAV, ANA (ilustr.). *Moj dojenček*.
Dob pri Domžalah: Miš, 2012.

Poučne knjige

O drevesih in gozdovih

- BURNIE, DAVID. *Drevo: od drobnega semena do mogočnega gozda*. Tržič: Učila, 2011.
- ESENKO, IVAN; VUK TROTOVŠEK, ALENKA (ilustr.). *Gozd*. Ljubljana: Okaši, 2014.
- FISCHER, GISELA; BAMPTON, BOB (ilustr.). *Moj veliki slikovni slovar narave. V gozdu*. Ljubljana: Karantanija, 2008.
- OFTRING, BÄRBEL. *Gremo v gozd!: 88 namigov za odkrivanje in doživljanje gozda*. Olševsek: Narava, 2012.
- PIBER, PETRA (pr.). *Gozd*. Tržič: Učila, 2006.
- ROTAR, JAKOB (pr.). *Spoznaj gozdne živali*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017.
- VOGT, RICHARD CARL. *Deževni gozd*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.
- WARD, JENNIFER; HENTERLY, JAMICHAEL (ilustr.). *Gozd podnevi, gozd ponoči*. Tržič: Avrora, 2009.